

Dysleksja i jej symptomy

Dysleksję może stwierdzić zespół specjalistów składający się z psychologa, pedagoga i logopedy w poradni psychologiczno- pedagogicznej. Specyficzne zaburzenia w uczeniu się nie zostaną rozpoznane, jeśli dziecko ma niepełnosprawność intelektualną albo zaburzenia neurologiczne, np. epilepsję czy mózgową porażenie dziecięcą.

Dysleksja rozwojowa jest to zaburzenie rozwojowe uwarunkowane neurologicznie i genetycznie (czyli zaburzenia wrodzone lub odziedziczone). Przyczynami dysleksji są także trudności wynikające z zaburzeń emocjonalnych np. stresu, urazu psychicznego czy problemy spowodowane uszkodzeniami mózgu w czasie ciąży lub porodu, np. w wyniku przyjmowania leków lub niedotlenienia. Dysleksja powoduje trudności w uczeniu się czytania, pisania, liczenia. Nie można wyjaśnić ich brakiem odpowiednich możliwości intelektualnych czy niewłaściwym nauczaniem. Symptomy dysleksji najczęściej można zaobserwować już we wczesnym dzieciństwie, ale zmieniają się one z wiekiem. Uczniowie z dysleksją napotykają na trudności poznawcze w zakresie m.in. zapamiętywania informacji przeczytanych i usłyszanych oraz przypominania sobie elementów już wcześniej wyuczonych. Problemy te mogą mieć różne nasilenie i często są źródłem stresu i frustracji związanych z trudnościami w nabywaniu wiedzy. Dla określenia trudności w zdobywaniu umiejętności czytania, używa się pojęcia: **dysleksja**, zaś w obrębie trudności pisania: **dysgrafia i dysortografia**.

Dysgrafia to zaburzenie techniki pisania charakteryzujące się między innymi wadliwym odtwarzaniem kształtu liter, brakiem ich proporcji, poprawnego łączenia, co powoduje że pismo jest mało lub zupełnie nieczytelne.

Dysortografia to brak umiejętności poprawnego ortograficznie zapisywania wyrazów.

Dyskalkulia – specyficzne zaburzenia w uczeniu się matematyki.

Z dysleksją rozwojową mogą współwystępować:

- zespół Aspergera – zaburzenie ze spektrum autyzmu
- SLI – specyficzne zaburzenia językowe
- ADD i ADHD – deficyt uwagi, często także z nadpobudliwością psychoruchową
- dyspraksja – zaburzenie związane z uczeniem się, planowaniem i przewidywaniem ruchu.

Jakie są u dzieci w wieku symptomy dysleksji przedszkolnym ?

- opóźniony rozwój mowy
- trudności z wypowiedzianiem dłuższych słów
- ubogie słownictwo i przekręcanie wyrazów
- trudności z rymowaniem , uczeniem się na pamięć wierszyków i piosenek
- trudności z zapamiętywaniem trudniejszych nazw, cyfr, dni tygodnia
- trudności z rozpoznawaniem i zapamiętaniem kolorów i kształtów
- kłopoty w orientacji w przestrzeni i w schemacie ciała
- niechęć do budowania z klocków, układania puzzli,
- problem z ubieraniem się, zapinaniem guzików i suwaków

Jakie są symptomy dysleksji u dzieci w wieku wczesnoszkolnym ?

- kłopoty z rozróżnianiem głosek w wyrazach oraz dzieleniem na sylaby
- słabe różnicowanie głosek podobnie brzmiących (z-s, g-k, p-b, t-d)
- problemy z poprawnym wymawianiem wielosylabowych słów
- mała precyzja ruchów dłoni, nieumiejętność wiązania kokardki, cięcia nożyczkami po śladzie
- nieprawidłowy uchwyt kredki lub narzędzia pisarskiego
- nieprawidłowy kierunek kreślenia linii i liter
- problem z rysowaniem i odtwarzaniem szlaczków
- mylenie liter o podobnym kształcie (m-n-u, p-b-d-g, l-l-t)
- słaba orientacja w przestrzeni (nad, pod, za, obok) i w czasie (pory dnia)
- słabe zapamiętywanie liter, cyfr i kształtów geometrycznych
- ubogie słownictwo oraz liczne błędy gramatyczne
- kłopoty z uczeniem się sekwencji (wierszyki, dni tygodnia, miesiące)
- nieestetyczne pismo oraz niska sprawność ręki piszącej
- brak ustalonej stronności ciała i dominującej ręki
- kłopot z opanowaniem zegara
- niska koordynacja ruchowa
- problem z nauczeniem się jazdy na rowerze i łapaniem piłki

Jakie są symptomy dysleksji u dzieci starszych (9–12 lat) ?

- trudności z płynnym czytaniem oraz trudności z rozumieniem czytanych treści
- wolne tempo dekodowania wyrazów
- mylenie liter w wyrazach , przestawianie liter, zmyślanie końcówek wyrazów
- problem z poprawnym ortograficznie zapisem wyrazów oraz nauczeniem się i zapamiętaniem zasad ortograficznych
- mylenie znaków i cyfr w matematyce
- kłopoty z podstawianiem do wzoru
- trudności w nauce geometrii i poruszaniu się na mapie
- problem z nauczeniem się tabliczki mnożenia
- zapominanie bieżącej daty i dnia tygodnia
- mała organizacja własna
- zapominanie o zadaniach domowych, klasówkach i sprawdzianach
- niska umiejętność wypowiadania się na piśmie (np. krótkie, nie wyczerpujące temat wypracowania)
- mylenie lewej i prawej strony
- problemy z odczytaniem godzin i minut na zegarze
- kłopoty z zapamiętaniem przysłów, regulek, definicji
- nieestetyczny zapis w zeszytach
- niska samoocena z powodu słabych osiągnięć w szkole

Jakie są symptomy dysleksji u młodzieży i dorosłych ?

- wolne tempo czytania i nadal brak płynności oraz problemy z dokładnym zrozumieniem tekstu
- nieprawidłowe odczytywanie słów lub całych informacji
- mylenie niektórych liter lub wyrazów
- nieumiejętność streszczania tekstu i selekcji informacji
- słaba pamięć, wolne zapamiętywanie nowych treści
- unikanie zadań związanych z czytaniem i pisaniem
- dalsze trudności w poprawnym zapisie słów
- nieestetyczne pismo, czasami zupełnie nieczytelne
- kłopoty z planowaniem, organizacją i układaniem w sekwencje

- zwięzłe wypowiedzi pisemne (krótkie, nierozwinięte wypracowania, czasem nie na temat)
- trudności z robieniem notatek i przepisywaniem z tablicy
- kłopot z szybkim nazywaniem przedmiotów lub przypominaniem sobie informacji
- mylenie znaków i symboli (matematyka, fizyka, chemia)
- słaba orientacja na mapie i w przestrzeni
- niska samoocena z powodu powolnych postępów

Opracowała mgr Angelika Wincenciak .

M. Bogdanowicz. „*Ryzyko dysleksji. Problem i diagnozowani*”, Gdańsk 2002, Wydawnictwo Harmonia

M. Bogdanowicz, A. Adryjanek „*Uczeń z dysleksją w szkole*”, Gdynia 2004, Wydawnictwo Operon